

**DRUŠTVO RODITELJA
DJECE
SA POSEBNIM
POTREBAMA - BAR**

**UN
DP**

**Udruženje roditelja djece
sa teškoćama u razvoju**

IZVJEŠTAJ O REALIZOVANOM PROJEKTU

„PSIHOLOŠKOM PODRŠKOM OSNAŽUJEMO LICA SA INVALIDITETOM I NJIHOVE RODITELJE“

Izveštaj o realizovanom Projektu „Psihološkom podrškom osnažujemo lica sa invaliditetom i njihove roditelje“ je odobren od strane Programa za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP).

Sadržaj ovog dokumenta je isključiva odgovornost NVO „Društva roditelja djece sa posebnim potrebama – Bar“ i NVO „Udruženja roditelja djece sa teškoćama u razvoju – Podgorica“ i ni na koji način nužno ne odražava stavove Donatora.

Izdavači:

NVO „Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama – Bar“
NVO „Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju – Podgorica“

Za izdavača:

Čedo Popović – koordinator projekta
Milisav Korać – asistent na projektu
Nikolina Mušikić - administrativno – finansijska asistentkinja

Grafička obrada i štampa:

NEW PAGE DOO

Tiraž:

200 primjeraka

Jun 2024. godine

O PROJEKTU „PSIHOLOŠKOM PODRŠKOM OSNAŽUJEMO LICA SA INVALIDITETOM I NJIHOVE RODITELJE“

Projekat „Psihološkom podrškom osnažujemo lica sa invaliditetom i njihove roditelje“, su u periodu od 15.03.2024. do 15.06.2024. realizovali NVO „Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama – Bar“ kao Nosilac projekta sa Partnerskom organizacijom NVO „Udruženjem roditelja djece sa teškoćama u razvoju – Podgorica“.

Projekat je odobrila Komisija za evaluaciju prijedloga projekata Programa za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP).

Projektom je predviđeno održavanje 12 psiholoških radionica u organizaciji Aplikanta u Baru i 24 psihološke radionice u partnerskoj organizaciji u Podgorici. Predviđena su i značajna finansijska sredstva za nabavku didaktičkog materijala i tehničke opreme za održavanje radionica u obje nevladine organizacije (Smart TV, bluetooth zvučnik, društvene igre – puzzle za odrasle, Rapid Cubes, Magetic chess, Memory, Domino game i slično, zvučne knjige).

Projektom je planirano uključivanje 16 odraslih lica sa invaliditetom (u Baru 6 a u Podgorici 10 lica). Takođe, planirano je uključivanje i 45 roditelja djece sa smetnjama u razvoju ili odraslih lica sa invaliditetom (15 roditelja u organizaciji Aplikanta a 30 roditelja u organizaciji Partnera).

U Projektu su angažovane dvije psihološkinje koje su realizovale psihološka savjetovališta za odrasla lica sa invaliditetom i njihove roditelje. Angažovane su: Marina Martinović u aplikantskoj organizaciji u Baru i Sonja Martinović u partnerskoj organizaciji u Podgorici.

Projektom je upravljao projektni tim: koordinator projekta iz aplikantske organizacije iz Bara - Čedo Popović, asistent na projektu iz partnerske organizacije iz Podgorice - Milisav Korać i administrativno – finansijska asistentkinja iz partnerske organizacije iz Podgorice – Nikolina Mušikić.

U okviru Projekta je pružana psihološka podrška licima sa invaliditetom i njihovim roditeljima. Dat je doprinos u osnaživanju i jačanju socio – emocionalnih, radnih i kognitivnih kompetencija korisnika Projekta: odraslih lica sa invaliditetom i njihovih roditelja, pružanje psihološke podrške članovima ciljne grupe, procjena mogućnosti i potreba svakog korisnika Projekta pojedinačno, kao i pružanje podrške u njihovom suočavanju sa problemima i izazovima sa kojima se susrijeću, edukacija i savjetovanje roditelja djece i mladih sa smetnjama u razvoju za pravilno ophođenje prema pomenutoj populaciji i po završetku Projekta.

Slika 2: Radionice za roditelje u aplikantskoj organizaciji

Projektom je obuhvaćeno 17 korisnika iz organizacije Aplikanta i 42 korisnika iz Partnerske organizacije.

Projekat predstavlja kontinuitet napora dvije NVO koje su realizovale projekat, koje više od 15 godina pružaju razne vrste servisa usluga za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju, odrasla lica sa invaliditetom i roditelje ove marginalizovane populacije.

Dakle naprijed pomenute dvije NVO pružaju sledeće servise usluga:

- Defektološko-somatopetska podrška
- Logopedska podrška
- Pravno-administrativna pomoć
- Psihološka podrška
- Podrška u učenju iz: maternjeg jezika, engleskog jezika, matematika, fizike, poznavanje društva itd.

Psihološka podrška koja je pružena tokom ovog projekta je značajna iz razloga jer je doprinjela vraćanju samopouzdanja i vjere u saopstvene mogućnosti korisnika projekta. Odnosno, projektne aktivnosti su doprinjele osnaživanju članova naše ciljne grupe da nastave sa svojim naporima da budu ravnopravni članovi Društva.

Ostvareni rezultati projekta:

- 6 odraslih lica sa invaliditetom i 15 roditelja u organizaciji Aplikanta u Baru psihološki osnaženo na jačanju svojih socio – emocionalnih, radnih i kognitivnih kompetencija;
- 10 odraslih lica sa invaliditetom i 30 roditelja djece i mladih sa smetnjama u razvoju u partnerskoj organizaciji u Podgorici psihološki osnaženo na jačanju svojih socio – emocionalnih, radnih i kognitivnih kompetencija;
- Osnažene porodice djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa smetnjama u razvoju jer su roditelji i odrasla lica sa invaliditetom prošli psihološka savjetovišta;
- Unaprijeđeni kapaciteti dvije NVO (Aplikant i partnerska organizacija) za slične aktivnosti u budućem periodu;
- Kroz kupovinu određene opreme stvoreni preduslovi za održivost ovakvih aktivnosti i u narednom periodu;

Učesnici projekta su pokazali visoko zadovoljstvo zbog učešća u projektnim aktivnostima i izrazili su spremnost za učešće u narednim sličnim projektima u budućem periodu.

KUPLJENA OPREMA KROZ PROJEKAT:

- za individualni rad sa grupom izvršena je nabavka sledećih stavki: papir za štampanje, papir u boji, hameri, markeri, hemijske olovke, flomasteri, bojice, stikeri i slično.
- Za grupni rad sa učesnicima projekta planirane su društvene igre i kvizovi, a za šta su kupljeni tehnička i didaktička sredstva: zvučnik (bluetooth), Smart TV, puzzle za odrasle, logika, čoveče ne ljuti se, IQ love, Rapid Cubes, Magetic chess, Memory, Domino game i slično.

Kupovina tehničkih uređaja i didaktičkog materijala su u grupnom radu i u individualnom radu su doprinjela da se lica sa invaliditetom motivišu na rad, povećavaju kreativnost i da učine atmosferu grupe prijatnijom.

Vizuelna podrška koju pružaju SMART tv-i u kombinaciji sa prilagođenom verbalizacijom značajno su pomogla u zadržavanju i privlačenju pažnje upravo zbog zanimljivih audio-vizuelnih efekata, animacija. Velika prednost kod SMART tv-a je što povezanost sa edukativnim web portalima, mogućnost prilagođavanja sadržaja, pauziranja, isticanja bitnog sveukupno predstavlja i doprinosi boljem pamćenju sadržaja. Pored osoba koji pored ostalih smetnji imaju očuvan vid, kod osoba sa smetnjama vida, postoji mogućnost prilagođavanja slike, isticanja konture, kontrasta, veličine a sve u funkciji stimulacije vizuelne percepcije i omogućavanja stručnim saradnicima da lakše predstave sadržaje kao i veliku uštedu vremena i finansijskih sredstava u procesu štampanja, plastificiranja i slično.

Ono što je još jedan od doprinosa pametnih televizora, jeste to što su „eyefriendly“ u odnosu na ranije tv ekrane, rađeni su tako da čuvaju vid i emituju manje plave svjetlosti što je značajno imajući u vidu to da prejaka plava komponenta svjetlosti može imati štetan učinak na mozak, snižava koncentraciju i uzrokuje nesanicu.

Tehnička sredstva i didatički materijal nabavljeni u ovom Projektu, predstavljaju za aplikanta i partnersku organizaciju, značajan elemenat i preduslov održivosti za druge slične projekte u narednom periodu.

Slika 3: Psihološke radionice u aplikantskoj organizaciji

ZAPAŽANJE PSIHOLOŠKINJE MARINE MARTINOVIĆ IZ APLIKANTSKE ORGANIZACIJE IZ BARA NA RELIZACIJU PROJEKTNIH AKTIVNOSTI

Kroz višegodišnji rad sa djecom, mladima i odraslim osobama sa invaliditetom lako je uočiti manjak podrške sistema za njihovo osnaživanje da se uključe u sve segmente Društva. Ono što češće prođe „ispod radara“ je manjak responzivnosti institucija da im se pruži psihološka podrška kreirana spram njihovih potreba i mogućnosti. Čini se da sistem donekle pokriva te potrebe na mlađim uzrastima, dok sa adolescencijom i odraslom dobi, takva vrsta podrške opada. U cijeloj priči još su slabije prepoznati i vidljivi roditelji i članovi porodica osoba sa invaliditetom.

U sklopu realizacije projekta sporovdili smo grupne i individualne psihološke tretmane za mlađe osobe sa invaliditetom i njihove roditelje i članove porodica. Psihološka suportacija kreirana je spram potreba i ciljeva polaznika, a u svrhu jačanja socio-emocionalnih i kognitivnih kompetencija, zadovoljstva kvalitetom života, veće psihološke dobiti i razvijanja rezilijentnosti.

Roditelji i članovi porodica bili su tokom projekta „Psihološkom podrškom osnažujemo lica sa invaliditetom i njihove roditelje“, uključeni u grupni i individualni tretman. Grupni tretmani u vidu psiholoških radionica obuhvatali su teme roditeljskog stresa, regulacije i koregulacije intenzivnih emocija sa kojima se suočavaju, pospješivanje emocionalne pismenosti, te roditeljskih kompetencija. Praktične vježbe su kreirane tako da budu neovisne i da učesnici mogu svakodnevno da ih praktikuju i kada se program završi. Fidbek učesnika ukazao je da su više došli u kontakt sa svojim emocijama, da su stekli više uvida u svoje roditeljstvo, dobili nove načine suočavanja sa različitim situacijama u roditeljstvu, te da će moći bolje da izađu u susret svojim bližnjima sa invaliditetom. U individualnim savjetovanjima produbljivane su teme koje se su pokrenute na radionicama, te pružani savjeti i smjernice koje su korisnici tražili. Tretmanom je obučeno 17 roditelja, od kojih se 7 javilo i u individualno savjetovanje.

S obzirom da mladi sa invaliditetom u NVO „Društvu roditelja djece sa posebnim potrebama – Bar“ puno vremena provode u zajedničkim aktivnostima, u pretrening zajedničkim aktivnostima i razgovoru sa roditeljima iskristalisala se potreba za individualnim psihološkim tretmanima. Tretmane je pohađalo sedam mladih lica sa invaliditetom, od toga 4 muškog i 3 ženskog pola. Tretmani su trajali po 45 minuta. Učesnici su uglavnom bili mlađe odrasle dobi, najstariji polaznik imao je 35 godina. Najveći broj osoba imao je lakše do umjerene intelektualne smetnje. U tretmanima bavili smo se temama koje ponude učesnici i njihovi roditelji. Kroz terapiju igrom i čitanje priča radili smo na emocionalnoj regulaciji, socijalizaciji, modelovanju adekvatnih ponašanja u različitim socijalnim situacijama. Pomoću dostupnog didaktičkog materijala i društvenih igara, pospješivali smo grafomotoriku, vizuo-motornu koordinaciju, numeričke sposobnosti i čitanje.

Opšti zaključak je da je pohađanje grupnih i individualnih tretmana kod roditelja dovelo do pospješivanja samoprocjenjenog doživljaja efikasnosti, samopozdanja, redukcije nivoa stresa, zadovoljstva vaspitnim stilom, te osvješćivanja potrebe da više brinu o svom somatskom i mentalnom zdravlju, a da je su grupni tretmani doveli do jačanja povezanosti sa drugim roditeljima i da su ti odnosi za njih dragocjen resur. Prepoznaju potrebu za psihološkim savjetovaništem u okviru organizacija koje se bave osobama sa invaliditetom i u setingu koji im je dostupniji za korištenje usluga psihološke suportacije. Mladi sa invaliditetom iskazali su zadovoljstvo povodom pohađanja tretmana i motivisani su da u sličnim programima učestvuju i u budućnosti.